

Virtuális nacionalizmus

(Az európai integráció lenne a legjobb út az etnikai csoportok számára, hogy nemzeti törekvéseikkel éljenek)

Csergo, Zsuzsa – Goldgeier, James M.: Virtual Nationalism. European integration may be the best way for ethnic groups to pursue their national ambitions. = Foreign Policy, 2001. 125. no. 76–77. p.

A Varsói Szerződés összeomlásával a függetlenné vált volt tagállamok választhattak: vagy a klasszikus értelemben vett (a politikai határok egybeesnek az etnikai és nemzeti határokkal) nemzetállami modellt kísérik megszilárdítani, vagy – a józan észre hallgatva – a jóval fejlettebb, nyugati államokhoz csatlakoznak a demokratikus, pluralista Európában.

A hagyományos utat választó Jugoszláviát, Szlobodan Miloševićsel és Vladimír Mečiar Szlovákiáját megbüntették, illetve kiközösítették. A nacionalista törekvésektől tartózkodó Magyarországot – a Romániával kötött, a határokat garantáló szerződést követően – a nyugati intézményrendszer tagsággal jutalmazta meg.

Ironikusnak hat, de több etnikai csoport is úgy érzi, hogy az egyesült Európában jobban tudja érvényesíteni nemzetiségi törekvéseit. Magyarország 1990 óta intézményesítette a szomszédos államokban élő magyarok és az anyaországbeliek közötti kapcsolatot a Határon túli Magyarok Hivatala, illetve a Magyar Állandó Értekezlet létrehozásával. Így jöttek létre az ún. „szerződött nemzettestek”, Budapest kulturális központtal.

A magyarországi politikai elit tisztában van azzal, hogy a szomszédos államok EK-ba történő belépése az ott élő etnikumoknak csak előnyös lehet, ezért támogatja a szomszédos országok fölvetését az Európai Közösségekbe. A Közösségeken belül ugyanis megszűnik az állampolgárság korlátozása, és pl. az anyanyelven való tanulás akadályok nélkül megvalósulhat. A Közösségek, látnivalóan, az erős régiókat támogatja.

Az EK-nak egészen konkrét tervei vannak a csatlakozást illetően, és mindegyik lehetséges féllel külön tárgyal. Sajnos, eddig nemcsak Horvátországgal, Ukrajnával vagy Szerbiával nem folytak felvételi tárgyalások, de Romániával sem. Ha Magyarországot fölveszik az unióba, úgy már nem lesz képes a hagyományos módon törödni a határain túl élőkkel, el kell fogadnia a Közösségek közös bevándorlási politikáját, és nem folytathat kétoldalú tárgyalásokat szomszédaival. A magyar kormány ezért tesz most lépéseket, hogy virtuálisan integrálja a határain kívül élő magyarokat is az EK-ba. A kettős állampolgárságot a politikai pártok nem támogatják, pl. az adózás miatt sem. A speciális *status* megteremtésével azonban a határon kívül élők rövid időre hivatalosan munkát vállalhatnak Magyarországon.

Az európai integráció képes egyedül arra, hogy a jelenkori nacionalizmus problémáját feloldja. Ez utóbbi ugyanis nem más akar, mint egyidejűleg egy közös nemzeti identitást és a demokrácia megszilárdítását – egy többnemzetiségű országon belül. Az EK-n belül ugyanis, éppen a kitágult határok miatt, új, nemzetiségi frusztrációk keletkeznek azzal, hogy bizonyos országhatárok megszűnnek.

Kakasy Judit